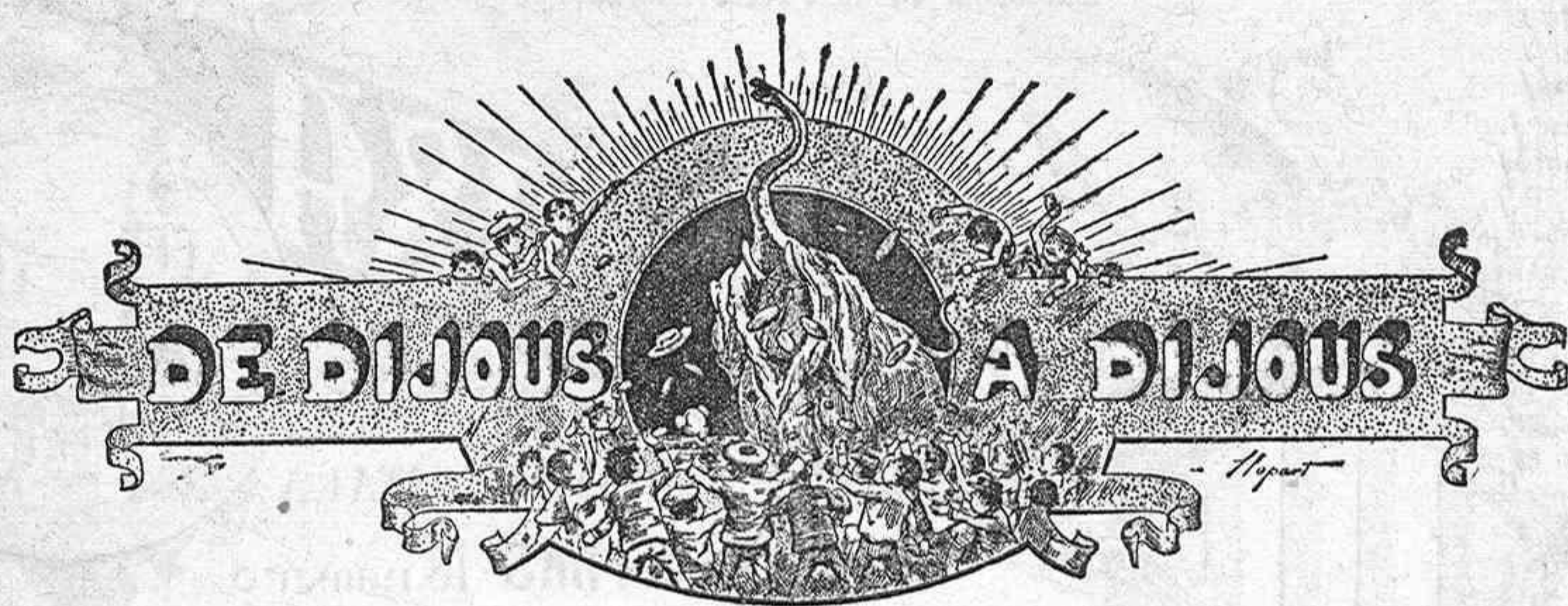

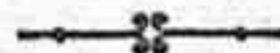
Barcelona 25 de Febrer de 1897

Lo traje es de fantasía;
 pero ella... ¡no vull parlar!
 Vaig portarla l'altre dia
 al restaurant á sopar...
 y mil cops li portaria
 si li hi tinc de parlar clar!

Guimera y sa «Terra baixa»

Las ressenyas dels crítichs madrilenys relatras á *Tierra baja* quan s' estrená á la Córte y las revistas dels corresponsals catalans, quan dita obra s' reestrená en catalá á Tortosa, junt ab las notícias de Gracia ara que 'l drama en qüestió s' ha reproduhit allí, son datos suficientes pera fernos cárrech, los que no la coneixém, d' aqueixa *Terra prohibida* als barcelonins, sense tenirhi culpa vostés ni nosaltres. Y á qui conegui la escola *guimeriana* y s' hagi fixat en l' argument del darrer drama de 'n Guimerá, no li será gens difícil treure un patró dels mérits y defectes que ha d' encloure per forsa tota producció teatral filla del *geni de génit* mes estravagant y absolut de nostre Teatro.

Parlant de «Terra baixa», revisters gens escrupulosos dels *Paissos Baixos* de la premsa las hi han clavat pel descosit, uns per sistema criticador, altres per omplir quartillas y 'ls demés pera donárselas de sabí.

Per lo vist, l' autor de *Mar y Cel* s' ha resarcit bastant del descalabro sufert en aquella *era de batre* de *La festa del blat*, pero no lo suficient pera treures de demunt la excomunió llensada per *Vox populi* devant d' aquell reto á la Societat.

Sembla que 'l *Sebastiá* de «Terra baixa» es un digne sucesor del *Jaume* de *La festa* y del *Marsal* de *María Rosa*, protagonistas los tres en lo concepte de sér imaginari, no real, per lo exagerat; sér fill d' una fantasia monstruosa. Y es clar que si 'l personatge al voltant del qual gira l' obra es fals, s' ha de ressentir aquesta de la falta de veritat, en las escenas en que aquell intervinga al menos.

L' acció del drama de referencia, sapigut l' argument, ha de reunir per forsa econdicions que no s' avenen ab las costums d' ara, á pesar de voler l' autor que s' hi avingan; porque 'ls que som *de fora* y l' hém correguda una mica, podém certificar que en cada poblet n' hi han de *Manelichs*, pero 'ls *Sebastians* han passat á la Historia.

Una vegada mes, donchs, ha donat probas 'n Guimerá de voler rebassar los límits de lo natural y lógich, esclavísat sempre per sa imaginació portentosa y arrasrat per la mania de singularisarse ab son talent, fent cas omís quan li convé fins del bon gust á literari: son

este revolucionari hi sacrifica casi sempre la verosimilitut escénica pera causar sensació, y ho logra captivant de moment l' ánim del espectador qui no s' dona compte hasta que ha sortit del teatro de que s' ha impresionat y conmutat per sorpresa. D' aquí vé que las emociones que s' reben al assistir á la representació d' una obra de 'n Guimerá, no duran; y d' aquí deu provenir que 'ls magnífichs dramas d' ell no se sostinguin en lo cartell tot lo temps que 'ls séus grans éxits exigeixen.

¿Passará igual á «Terra baixa»?

*
*
*

Ara vé á temps la següent digressió: analisant las genials concepcions dramáticas de 'n Guimerá, trobarém cert fondo revolucionari, psicológicamente consideradas, en lo carácter dels séus principals factors que 'ls transforma en séus d' ánima arrebatada, tempestuosa, volcánica; disfressats d' una superioritat ó grandesa vestida per un númen desbordat que no hi valen resclosas pera contenirlo.

Lo mateix *Said* de *Mar y Cel* y 'ls protagonistas de *María Rosa*, *En Pólvora* y *La festa del blat* descubriexen ab sos actes la tendencia de D. Angel á voler imposarse en tot y per tot; en sa manera de dir s' hi transparenta la forsa avassalladora d' una inspiració que en altres temps arrastraría totas las voluntats.

Ell comprén que la séva fama necessita explosions d' entusiasme ó de protestas. Un autor dramátich com ell farà soroll sempre, ¡no encare que no vulgui que ja ho vol! Ell, valentse del séu prestigi, que no es pas petit á fé de Deu, desde la torre del homenatge del seu castell nomenat *Catalanisme* envia á sos vassalls admiradors mostras de son poder feudal pera que 'l reconguin á senyor del Castell, per dret propi, y ho ha conseguit; porque no deixém de reconeixe que, si feudalisme literari hi ha aquí á Catalunya (que no n' hi hauría d' haver) li pertoca á n' en Guimerá 'l feudo; mereix ser lo *Comte*. No es la primera vegada que ho hém dit.

*
*
*

Retornant cap á «Terra baixa», lo que no admet disculpa ni té perdó es l' havérmola servit l' autor (iy

encare no á Barcelona!) com plat de segona taula, com per compromís ó per caritat. Pitjor per ell que per nosaltres; perque l' amor propi ressentit del públich barceloní independent es temible fins pera eminencias com la de 'n Guimerá.

Pe 'l prompte, ¿Quin benefici n' ha reportat l' autor de «Terra baixa» estrenantla á Madrid? ¿Lo benefici de la gloria en lo camp enemich?... Recórdis lo que deyam en una de nostras crónicas passadas, á propòsit de 'n Feliu y Codina, «la gloria d' un autor catalá obtinguda ab obras catalanas es segura, sempiterna; alcançada ab obras castellanas perilla que resulti efimera, temporal, interina; gloria de circumstancias..» En cambi, de primer entuvi, ha quedat perjudicat aquí d' una manera espantosa 'n Guimerá, per aixó: perque á las dos terceras parts d' entussias de las sevas obras, ja tant se 'ls hi endona veure la «Terra baixa» com no véurela. 'Ls agrada la bona vianda surtint del fogó, no rescalfada; bé l' hi han dit prou.

¡Que reflexioni ara las funestas conseqüencias que li pot acarrear aqueix indiferentisme cusí germá del menospreci!

PEPET DEL CARRIL.

Historich

—¿Qué ha sigut?—hi ha molta gent y tots á veureho s' atansan.
—¿Qué ha sigut?—pregunto á algú, y 'm diu:—¡Oh, encare no baixan.—
Un vellet hi ha al meu costat, que 'm mira esclatant rialla y molt irónich 'm diu:
—¿Vosté no ho sab lo que passa? jo li diré qué ha sigut...
qué hi vol fé?... ¡una gran desgracia!
—¿Quants morts hi ha? ¿á quin pis es? ¿deu sé á dalt 'l Jutjat ara?
—¡Pobrets!... un hom' y una dona... aixó es trist... ¡avuy 's casan!

SISQUET DEL FULL.

CARTA OBERTA

SENYOR DON RAMÓN FRANQUESA:

Molt senyor meu y empresari ó... dependent d' una empresa:

Hi llegit la... *lleugeresa*

que li inserta un setmanari,

y com que en ella aludit m' he vist y no só impolítich, contestarli he decidit

com... *marmanyera ó raquílich*

¡ó com *escriptor petit*!

En primer lloch ¡oh ilustrat senyor Franquesa!... voldria qu' ab sa usual urbanitat 'ns digués qui li ha ensenyat sintáxis y ortografía...

Perque anar donantse tó concedint patents, fent l' home, per venir en conclusió á escriure y firmar *alló*...

¡demostra estar molt de bromal!

Fins ara, era cosa admesa que un crítich, quan menys devía coneixe la ortografía mes vosté, senyor Franquesa, 'ns respón que *no hay tu tía!*...

¡Que 's pot tenir la mesura per aquilatar la trassa de cada hu, en literatura, y en cambi obtenir carbassa en exámens d' escriptura!...

Ja se que dirá, qu' al fi per administrá un teatro no 's necessita tení sintáxis, ni perdre 'l rato en estudi tan mesquí...

¡Ho admito perfectament! Per discernir de dramática

tal com vosté la comprén ab una sola gramática .. la *parda*, n' hi ha suficient.

Mes jo crech, senyor Franquesa ab tot y ma petitesa, que d' aquí 'n ve tot 'l mal.

Vosté ho creurá una futesa ¡jo ho tinch per un clau dinall!

Puig sols, ab la ilustració vastíssima, que demostra la ploma qu' escrigué... *alló*, m' esplico la situació de la pobra escena nostra.

Y avuy, ja no m' encaparra trobá 'l *quid* d' eixa *odissea* en que surt triomfant la *barra* y que te lloch al Romea ¡temple glorios d' un Pitarra!

Y avuy, ja veig natural que sent un *gat cullerer* qui porta un timó teatral, s' admeti al autor groller y 's tregui al original.

¡Sols en lo magi creador d' aquell *caball del dimoni* pot trobarhi un protector 'l qui fent papers de *Toni* de tot té, menos d' autor!

¡Y sols en fi, qui del art no coneix ni las cubertas pot atrevirse á deixar las portas del temple obertas per que 'l vagin á embrutar.

Sé que se 'm dirá tal volta que seguí als autors la beta vol molta paciència y molta, puig hi ha còps, que 'ls de mes solta fan *pendant* ab en *Saleta*...

Mes jo en cambi respondré, que pesa poch lo paré' d' un *gat que fassi culleras*. ¡Prou que 's veu... quant mes grollelas obras,... li van mes bé! [ras,

Se 'm dirá també qu' aixis va 'l teatro com una seda, ja que 'l públich es sumís hasta 'l punt de dar *panís* perque se 'l tracti de bleda.

Mes devant tal manganilla, jo contestaré ab franquesa, que no es or tot lo que brilla... ¡La professó d' una empresa va molts còps per... la taquilla!

Concretantme finalment als termes d' aquell *escrit* (?) y exceptuant lo de *petit* 'ls torno tots ab aument... al cervell d' ahont han surtit.

De *raquílica*, 'n será fins á deixarho de sobras, la tosca y barruera ma qu' ab la mala elecció d' obras mata 'l Teatro Catalá.

Y 'l dictat de *marmanyera* quedis per qui treu ayrat del espectacle, al sensat escriptor que 'l vitupera, en us de son dret sagrat.

Y prou per avuy. La enfática conducta d' un empresari no es digna de tanta *plática*... ¡Mil recados al *plagiari* y... expressions á la *Gramática!*

M. RIUSEC.

“BROMISTAS” (?) DE CARNAVAL

—Ja m' han trencat sis orinals, y ara acabo de comprar 'l que veuben. Ja m' ho ha dit la de casa, que m' aburriria!

—¡Adeu, pinxo de secar!
—¡Adeu, gitano estantís!
—¿No tens res per esquilar?
—Primer, t' has de fé esmolar la *ferramenta*, infelís!

¡Baixeu, noyas, baixeu!—¡A la bona patata!
¡Triheu y remeneu!—¡Qu' es fina y molt barata!
¡Doném lo pés caball!—¡No 'n som de marmanyeras!
¡Baixeu... tres pams, un rall!—Y *ipela!* sis quarteras.

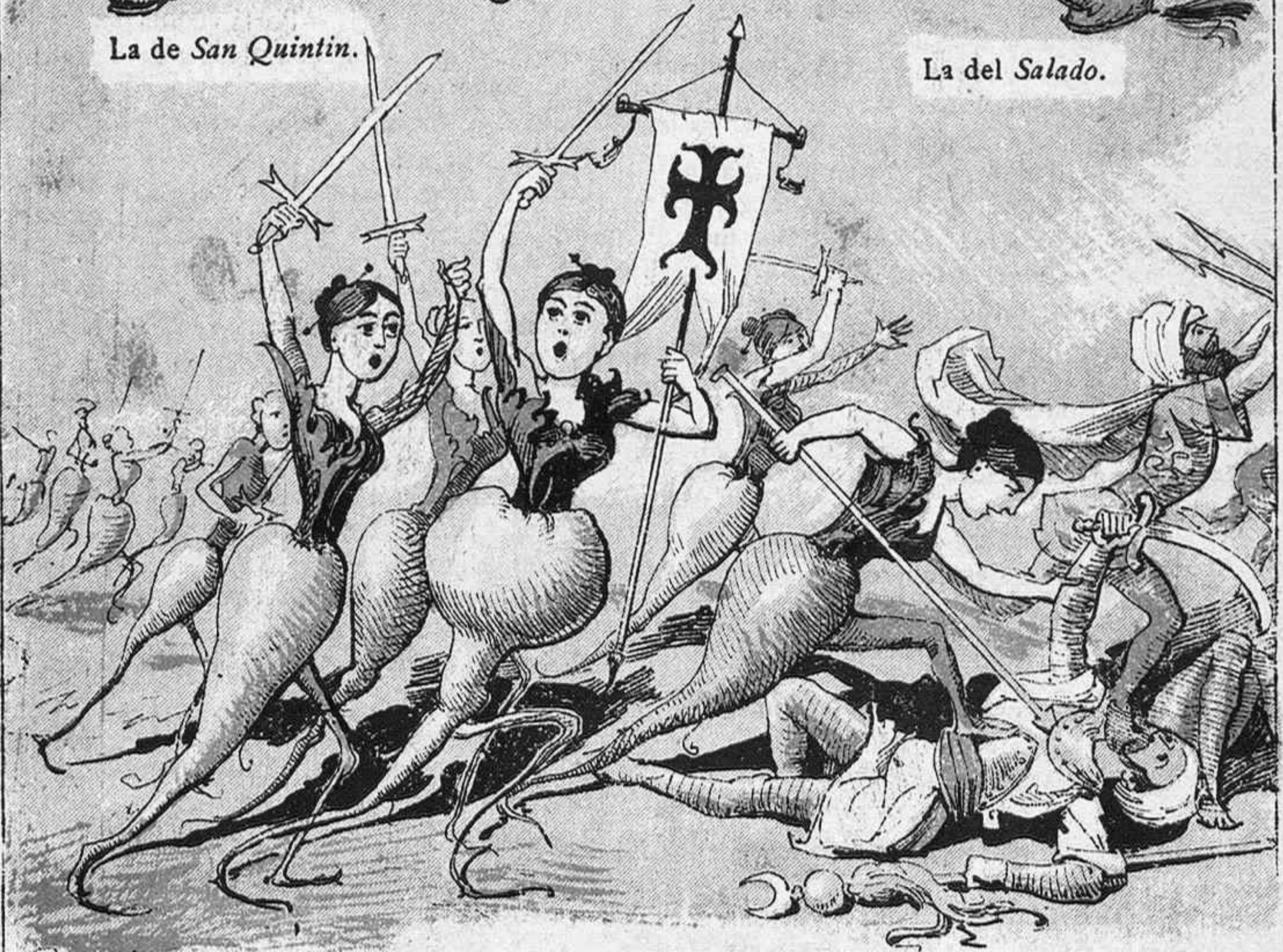
BATALLAS GÉLEBRES

La de San Quintín.

La del Salado.

La de las Navas de Tolosa.

¡Enterrarlo!

L'ataconador del portal de casa, es un bon home.
Y la Magina, la seva muller, una bona dona.

Prenentlos á tots dos per modelo. com hi preném sovint á Joseph y María, podriam dir referintnos á un matrimoni que visqués en pau y tranquil·litat desusadas: *Fulano y Fulana* viuhem com Ambrós y Magina.

Aquets dos obscurs mortals, ab tot y portar trent' anys de matrimoni, no han tingut la mes petita disputa, ni un sol día de mala cara.

Jafá trent' anys, que quan á las set del matí, l' Ambrós, després d' haver penjat á la part del carrer un parell de botinas horrorosament reventadas, s' asseu al tamboret y agafa 'l martell, la falsilla ó la lesna, la Magina, que renta pe 'ls ríchs del barri, ab un cove sota 'l bras, ab cara alegre y caminant ab garbo, s' en va á la taleyá, tenint sempre una contesta á punt pe 'l fadrí droguer, lo calcinayre ó 'l llaurer del cantó, que, per bromejar, li buscan sempre la boca.

L' Ambrós surt devegadas fins á l' acera y 's barreja en aquell toch granejat de ditxos, plagacitats y bona sortidas, que sosté la seva dona ab aquella colla de tranquils inofensius, entornatsen després á n' al seu tamboret, en lo que durant lo resto del día sembla que li hagin enganxat ab pega.

Ell es un gran treballador; la Magina una galan feynera. Y com que 'l cel no 'ls ha volgut otorgar la gracia de donarlos quitxalla, no 'ls han faltat may un grapat de duros en un recó de calaixera.

Ara, prou hi tenen amagats dos ó tres papers de plata, pero bona cosa mes n' hi tindrian si l' any passat, en la diada d' *anarlo á enterrar*, no 'ls en hagués passat una com un cove.

De bon matí va dir l' Ambrós á la Magina:

—Reyneta del teu ataconador ¿no dirias ara qui-
na en pensava?

—¡Qué se jo, salero de casa!—va contestarli ella

—Que tu y jo 'ns estimém com en Pablo y la *Berginia*, pero que de viure en aquet mon, no 'n sabèm gota.

—¿Y aixó?...

—Repara tots los vehins de la escala: qui se 'n va al Besós, qui á Montjuich, qui á Vallvidrera... Y nosaltres, com uns estaquiots, á casa, mirantnos com los altres s' en van á *enterrar la sardina*... ó 'ls pollastres y cunills, qu' aixó de la sardina ja ha passat de moda.

—Bé ¿que vols anarhi?

—¡Ja está dit, malvinatje la nostra avaricia! Al cap de vall de las pobresas de casa tenen de gaudirsen la teva fiola, qu' es una bagarra, y 'l meu nebot, qu' es mes dropo que 'l que va inventar la

gandulería. ¡Bah, bah, mentres jo m' afayto, t' arri-
vas á plassa... y després *toquém pipa!* Pero ¿qué vol dir anar á plassa? ¡No 'm dona la gana que cun-
nis avuy! Avuy hem de donarnos ínfulas de *senyo-
rto*. ¡A Vallvidrera s' ha dit; al *rustarán*, y que va-
gin treyent vianda mentres tinguém gana... que
soch tan home com un altre per gastarme sis ó vuyt
rals en un cubert!

—Y si mentres som fora, ara que corren tants
lladregots, venen á robarnos?...

—No mes podrán endúrse los trastos y la robe-
ta, perque 'l diner vindrá ab nosaltres, com si fos
una reliquia.

—Y si venen la fiola y 'l nebot, y no 'ns troban?...

—Que tornin un altre día; que avuy no *recibim*...
ni mes ni menos que la gent de l' *alta copeta*.

Al cap de duas horas escassas, l' Ambrós y la Ma-
gina 's trobavan ja á Vallvidrera.

Després d' haver corregut cinch ó sis horas per
aquell siti pintoresch y agradable, extassiantse en
la contemplació d' aquell magnífich y grandíós pa-
norama, lo felís matrimoni va sentir que li corria la
rata pe 'l ventre, y entrant en un dels mellors res-
taurants de la montanya, va pendre assiento en la
taula que millor va acomodarli, ab lo mateix encar-
cament ab que hauria pogut ferho lo mes fátuo
potentat de la rica Albió.

—¡Noy! ¡Noy!—va cridar l' Ambrós al *garçon* que
pe 'ls menjadors corria.—Porta vianda per mí y per
la senyora, y que sigui abundant y de recibo ¿eh?
perque 'ls meus diners valen tant com los de qual-
sevol altre.

—¿Vosté, dirá?...

—Ja ho hi dit, home: Vianda per mí...

—Perfectament. ¿Vosté dirá de quin preu desitja
'l cubert?

—De sis rals ¿oy, Magina?

—Dispensi... Los mes baratos son de quatre pes-
setas.

—¡Llamp qu' us esberli! A Barcelona, per una
pesseta mes, te mantenen tota una setmana...

—Es alló: de pans y de cocas...

—¡Ja ho sabia aixó! Vamos ni la teva ni la meva...
t' en daré set rals.

—Es preu fixo...

—Set rals y mitj?.. Y no 'n párlém mes.

—No son cols aixó..

—Oh, es que si fossin cols no t' en daria pas tant
¡burrango!

—Bé, ja ho veig jo—va observar l' ataconadora—
aquí 'l menjar es mes car, perque deuen pujarlo
de Barcelona. Feste cárrech de qu' es un cop a la
vida...

—M' hi *confronto* perque la Magina ho vol, que
sinó... pero aixó sí, per postres vull atmetllas torra-
das.

—Sí, senyor; y perque es vosté, encare li dona-
rém pansas y figas y carquinyolis.

—Endevant, donchs; dígasli á n' al teu amo, qu'

aquí hi ha uns senyors que fan quatre pessetas de gasto, y que si 'ns tracta bé, serém parroquians de la casa... cada any un cop, tal día com avuy...

No sé si l' amo del establiment va tenir en compte la promesa del Ambrós, pero lo cert es que 'l menjar fou abundant, que no va escassejar lo xarello, y que l' ataconador y la Magina, 'ls quals menjavan ab afició y traguejavan ab deliri, al arribar als *postres*, no feren cas de las atmetllas torradas, pagaren lo gasto y s' aixecaren de la taula, fent esforços pera guardar l' equilibri, puig sentian lo terreno bellugarse á sos peus, y veyan rodar las taulas de la fonda, y als que en ella menjavan encare, y las montanyas que descubrían á son entorn.

Un cop al bosch, l' Ambrós va dir á la seva costella:

—¡Magina, 'm sembla que tant tu com jo, estém *paperinas!* ¡Ja está vist, tením ventrell de pobre, y no podém sortir de las sopas d' all y 'l petriconet del aixut!

—¡Jo voldria desferme la cotilla!

—Jo, las calsas, perque no sè si ellas se m' estrenyen ó si jo m' inflo...

—Pero ¿cap ahont vas? ¿No veus qu' es á n' aquest indret Barcelona?

—Prou, qu' ho veig, pero com que tot roda, 'm trobo que mentres hi vaig ja s' ha cambiat de puesto.

Lo ví qu' havian *colat* l' Ambrós y la Magina, va comensar en aixó á fer la bullida forta, y 'l sol á amagarse, fent ganyotas, darrera las montanyas.

Va arribar la nit, y l' ataconador y la seva dona, que á causa del alcohol se disputavan per primera volta en sa vida, arribaren al mateix temps á la porta d' una barraca.

La nostra parella 's trobava á un quart d' hora de Sant Cugat.

Alsa... entra... trebenca, (va dir l' Ambrós, agafant bruscament á la Magina) entra que ja som á casa—y trayentse un ganivet de la butxaca, quin ganivet hauria jurat ell qu' era la clau de casa seva, va comensá á furgar lo pany de la porta.

Y com que l' Ambrós anava perdent la paciencia y la porta no s' obria; á la fi va donarhi l' ataconador un fort cop de peu y va obrirse ab estrépit.

Un cop dintre de la barraca, va continuar l' Ambrós:

—Alsa... vesten á jeure... borrarxona... y si 't sento *roncar*... te de... gollo...

Pero, á pesar de l' amenassa, l' ataconador que estava ajassat en un munt de palla, va sentir vora d' ell, al cap de alguns minuts, uns ronchs horrosos, y desseguida demunt seu un bulto que l' aplastava.

—¡Ma... gina... vésten... no ronquis! ¿No... t' en vas? ¡No? ¿Nooo?... Donchs... té, té, té...—y l' Ambrós va envaynar per tres vegadas, lo seu ganivet en lo cos que estava aixafantlo.

Se sentiren uns *xiscles* esgarrifosos... un cos rodant per terra... y luego... res... la barraca va quedar en lo silenci.

Quan lo *rubicundo Febo*, barallantse ab las sombras de la nit, lográ penetrar, en raigs d' or, en lo lloch ahont s' havia desarrolat la sangrenta escena relatada, *vejé* á l' Ambrós y á la Magina dormint sobre la palla y entre mitj de tots dos y banyada en la seva sang, una enorme truja. Varios garrinets ab sos grinyols llastimers, entonavan una elegia sobre 'l llit de mort de sa mare.

Al cap de poch, lo porquer despertava á l' Ambrós, á garrotada neta.

Y desseguida 'l nostre ataconador, per lliurarse de major cástich, 's vejé obligat á pagar á bon preu la truja que deixava á una numerosa prole en la mes trista orfanat.

Per xó, aquest any l' Ambrós no anirá á *enterrar la sardina*. Pensa en lo munt de duros que l' any passat va costarli la festa y en que si, en lloch de la truja, hagués matat á la seva dona... ara fora viudo.

A. GUASCH TOMBAS.

TROS

A las portas de ton cor
he trucat moltas vegadas
implorant lo teu amor,
y he vist sempre ab greu dolor
que per mi las tens barradas...
¡perque 't respecto l' honor!

F. CARRERAS P.

PLANYS AL VENT

—Los milións d' en Rostchild, dels grans milords,
Girona y altres llops ¿de qué serveixen?

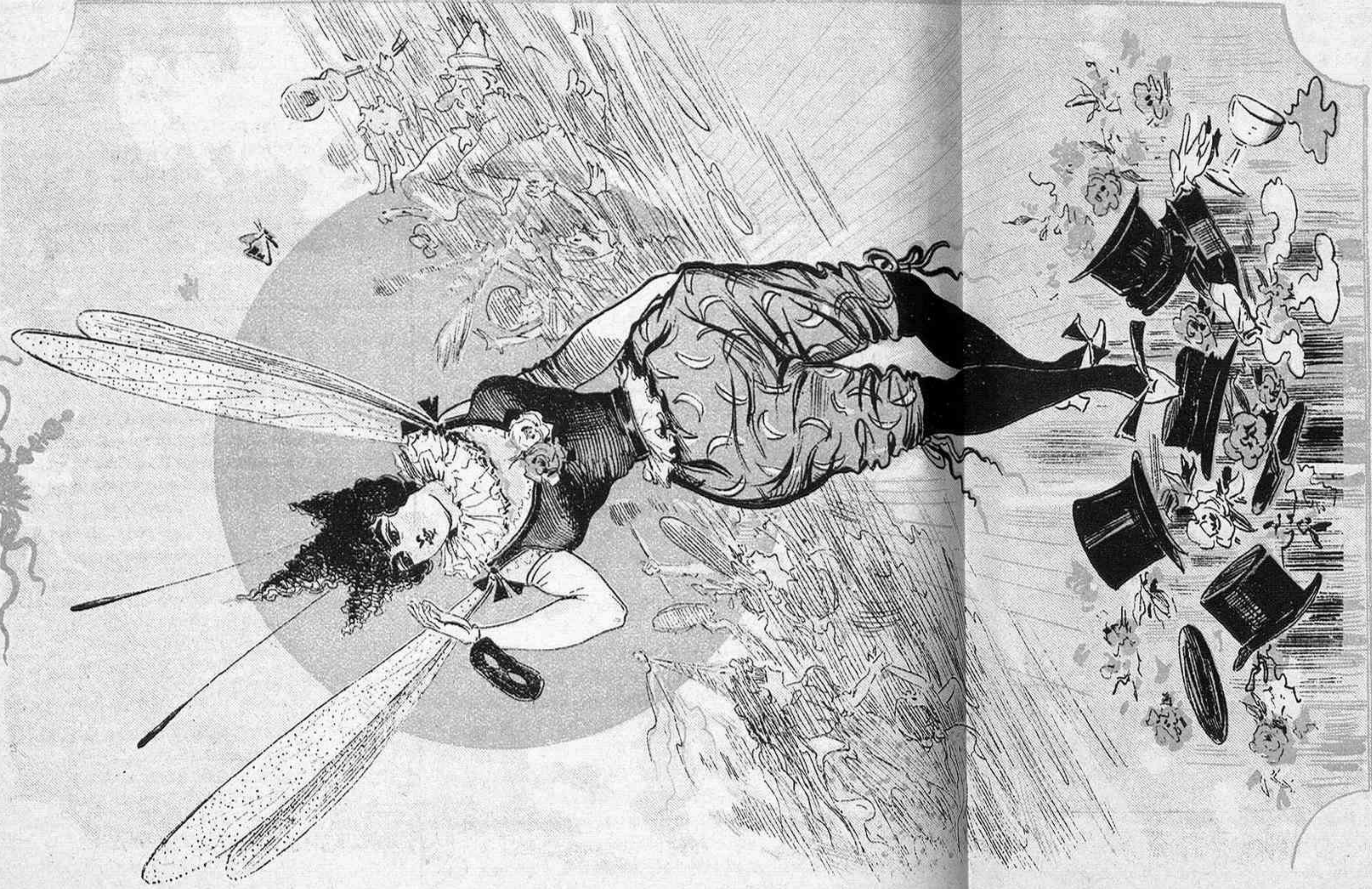
—De res enterament... als infelissos
que de fam y de fret ne sucumbeixen.

Tal com van avuy las cosas
no es possible l' existencia.
No tenim ni un pa á la post
ni una engruna... ¡mare meva!
ni sabem ahont dirigirnos
per guanyar una pesseta,
ni ahont deixarnos *caure*
per fugir de la miseria.

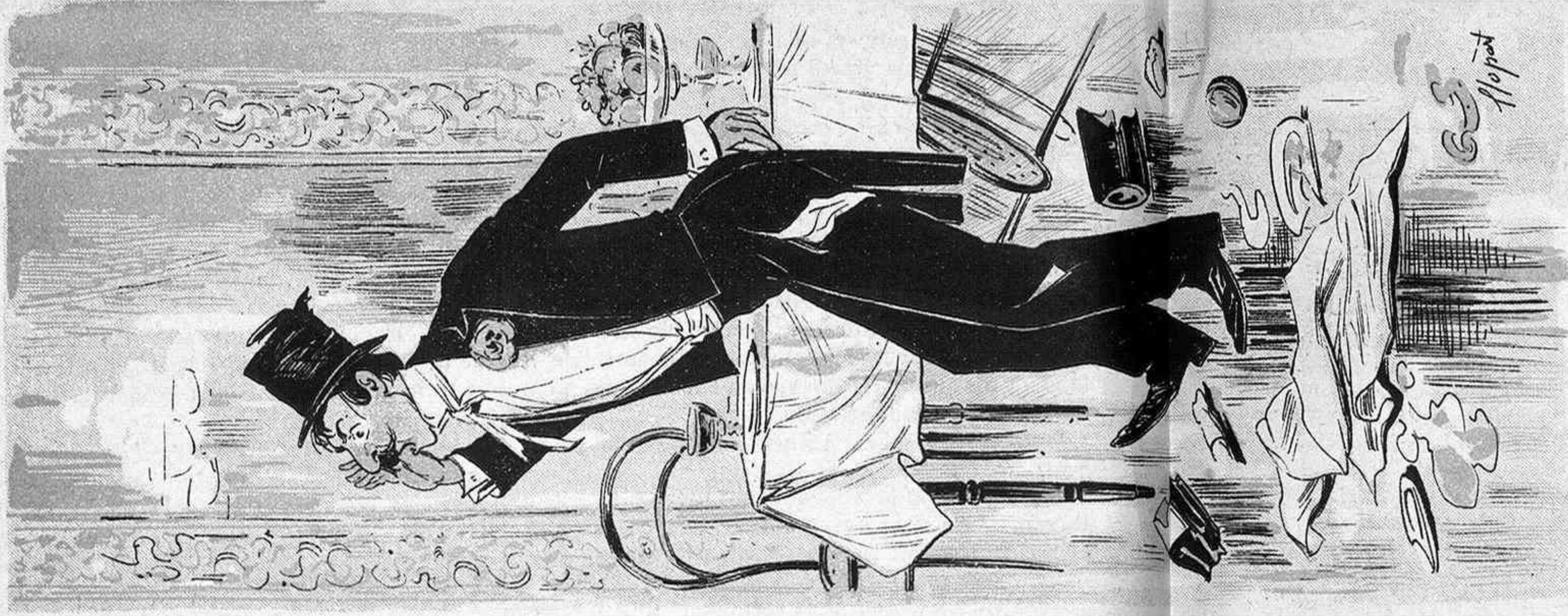
A montanya igual que aquí
molta gent se mor de gana
ab motiu d' haver quedat
tot perdut ab las glassadas.
Malvenen lo poch que 'ls resta
y á Barcelona ¡gent *falta!*
no veyent... ¡pobrets é ilusos!
que del *foch* van á las brasas.

AGUILETA.

LA RETIRADA GARNAVALESGA

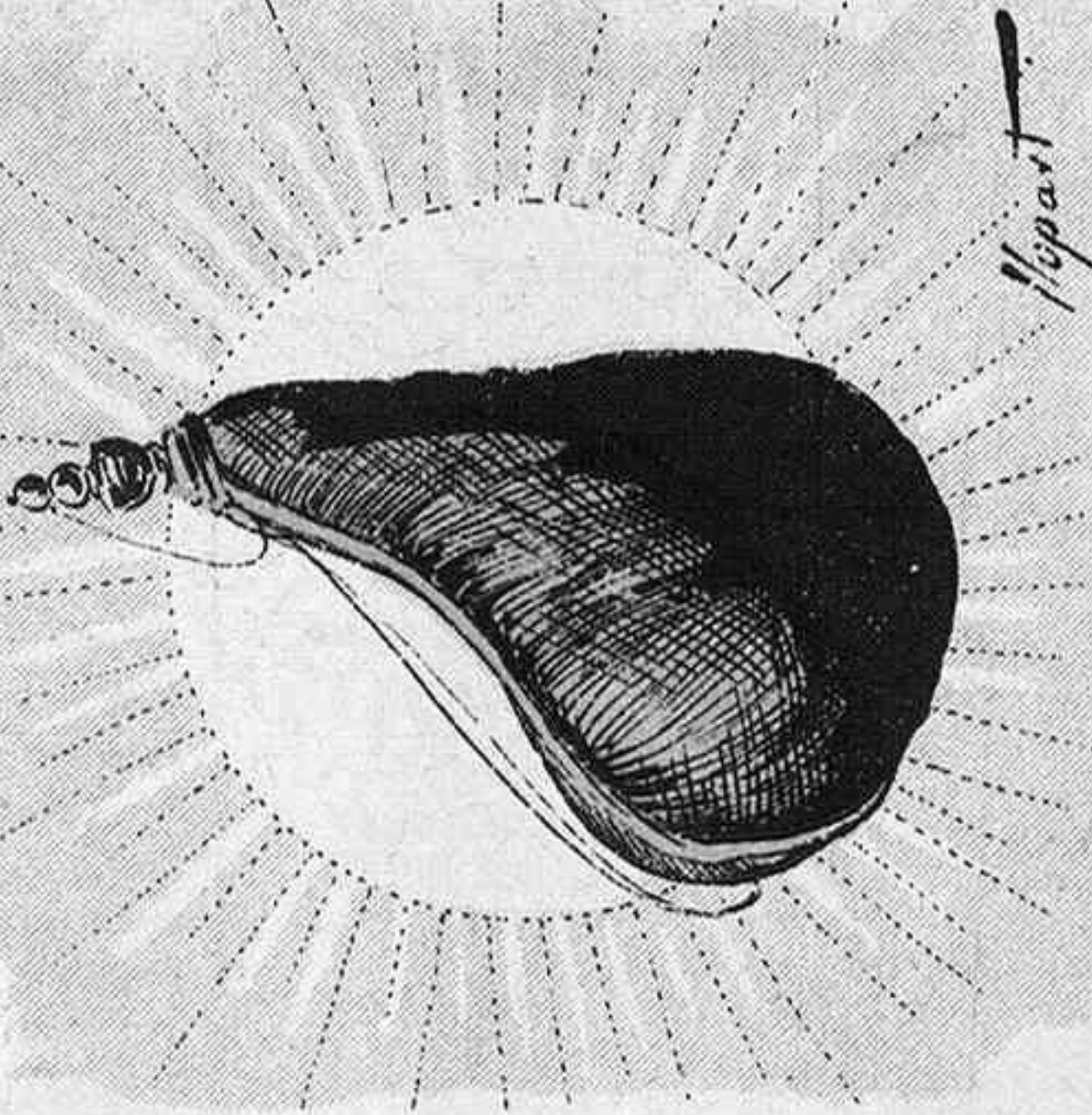
Al compás de galop desenfadada
la Quaresma destarà l' últim sarau;
la fi del Carnaval ja es arribada...
Jo comenso á tocá 'l dos ¡Adeu siau!

—¡Aga... aga... agafeula! Es aquella Mascota que
té una piga á la pitrera! ¡Pobre de mí! M' ha robat
lo reloje, dos anells y 'l portamonedas y encare
m' ha esgarapat! ¡Malvinatje la pigal! Aqueixa ma-
leha mania de las pigas m' ha de trastocar! Y ara
¿com pagaré las vint y tres pesetas de gasto!

Tiesos, encarrats y silenciosos, han voltat la Rambla per espay de vuyt horas seguidas.
S' han amorrat á las aixetas de tolas las fonts, s' han atipat de fer badalls, han suat molt y
s' han cansat. Tiesos, encarrats y silenciosos s' en van á retiro. ¡Aixó sí qu' es disfrutar!

Trasto simbólich, mortal...
¡Hi enterran lo Carnaval!

¿Llaminejé?

SOCH Y SERÉ.

Ab molt gust los contaré
 lo que 's bó 'l llaminejá
 mes si ho faig algú 's creurá
 que tinch jo pastissería.
 Pero ja que avuy m' inspira
 la mussa mes llaminera,
 (que tampoch es pastissera,
 vaig á despenjar la lira,
 per cantá las excelencias
 del *biscuit glacé*; la *crema*;
 'l *melindro*; 'l *flan*; la *yema*,
 y mil altres menudencias.
 ¿Han menjat may res, demano,
 —tractant de llaminadura—
 tan dols com la *confitura*
 ó un *bras* ben llarch de *gitano*?
 ¿Coneix algú á cap persona
 que quan ve Pásqua s' ofengui,
 y si l' hi donan, no prengui,
 del padri la vulgar *mona*?
 ¿A quin paladar no agrada
 un *ramillete* bonich,
 que hi entri 'l *pá* de pessich
 ó alguna *pera* ensucrada?
 Lo que 's jo parlant ab or,
 ja que altres parlan *en plata*,
 mes m' estimo una safata
 de *confits*, que cap tresor.
 Si, senyors; no hi puch fe mes.
 A llaminer ningú 'm guanya.
 Naturalment; si aquí á Espanya...
 ¡n' hi ha tans de llaminej!
 Ja quan Deu va creá 'l mon,
 Adán que estava de broma,
 per llaminejá la poma,
 's va veure en un afront.
 Jo mateix: de molt petit,
 per volgué llaminejá,
 creyent sucre blanch menjá....
 ¡vaig menjá sal de Madrid!
 Avuy, segueixo tenint.
 las mateixas aficions.
 De *marengas* y *matons*,
 'n voldria molt sovint.
 Y molt més ne menjaré
 si tingués qui m' estimés.
 Allavors, cabal és....
 ¡si que llaminejaré!
 Mes tinch pó que festejant,
 no 'm passés lo que á n' á molts
 que també 'ls agrada 'l dols,
 y es que tot llaminejant,
 per no se 'l sort als reclams
 del amor.... ¡ves, lo que passal
 per llaminejá un xich massa....
 ¡fan la Pascua avants de Rams!

LLUIS G. SALVADOR.

NOVETATS

La empresa que ha tingut á son càrrech aquest elegant teatro los mesos de Janer y Febrer, anuncia que la present es la última setmana. De veras 'ns en alegrém y en lo sucessiu desitjaria n que lo Sr. Elías tingués mes sort ab las Empresas que li arrendin lo teatro, puig que ab las *nulas novetats* que 'ns ha donat la que *agonisa*, mes que platea de teatro, molts nits semblava un cementiri. La orquesta en lloch de operetas de Suppé y Offembach, podia tocar la *Dansa macabra* y hauria estat en caràcter.

TIVOLI

Diumenje últim anunciá sas últimas funcions la Empresa Valldeperas y com siga que sa contracta no acaba hasta fi del present mes, pera diumenje próxim prepara dugas funcions de ópera italiana en la que en la nit hi cantarà lo tenor espanyol Sr. Gomis que nada menos se titula successor de Gayarre.

La ópera elegida pera lo tenor *sense pretensions*, es *L' Africana*.

Veurem com lo Sr. Gomis tracta al célebre Vasco de Gama.

CATALUNYA

Los molts elogis que la premsa de Madrid havia fet á la sarsuela de Romea ab música de Caballero y Hermoso, titulada *El padrino de «El nene»* ó *todo por el arte* sigué sens dupte una de las causas que perjudicaren l' éxit en la nit de son estreno.

Aixó no vol dir que no fos ben rebuda, molt al contrari, sigué sumament aplaudida y lográ algunas repeticions en los números musicals, pero l' exegerat bombo ab que venia precedida sigué causa de que s' observés que la música ab tot y portar la firma de Caballero, te sols un número importantíssim que es lo *potpourri* de cants andalussos; los demás recordan la gran jota do *El duo de la Africana*, lo coro de noys de *La marsellesa* y altres obras del mateix compositor; y respecte á la lletra lo Sr. Romea si be mereix lo mes gran aplauso per la labor fina y de bon gust que ha empleat en sa obra, també es just se li digui que son argument es bastant exagerat y convencional y que molts escenas pecan de pesadas. Si la estisora corregués, guanyaria molt la obra.

En quant al desempeñyo, tots los artistas hi estigueren acertadíssims. Hem dit tots y no es vritat; lo senyor Soler tracta 'l seu personat, e d' un modo massa apallusat. Deplorém que lo Sr. Pinedo ho permeti, puig que lo *senyor Jooquin* es tipo que mereix ser tractat ab mes gravetat.

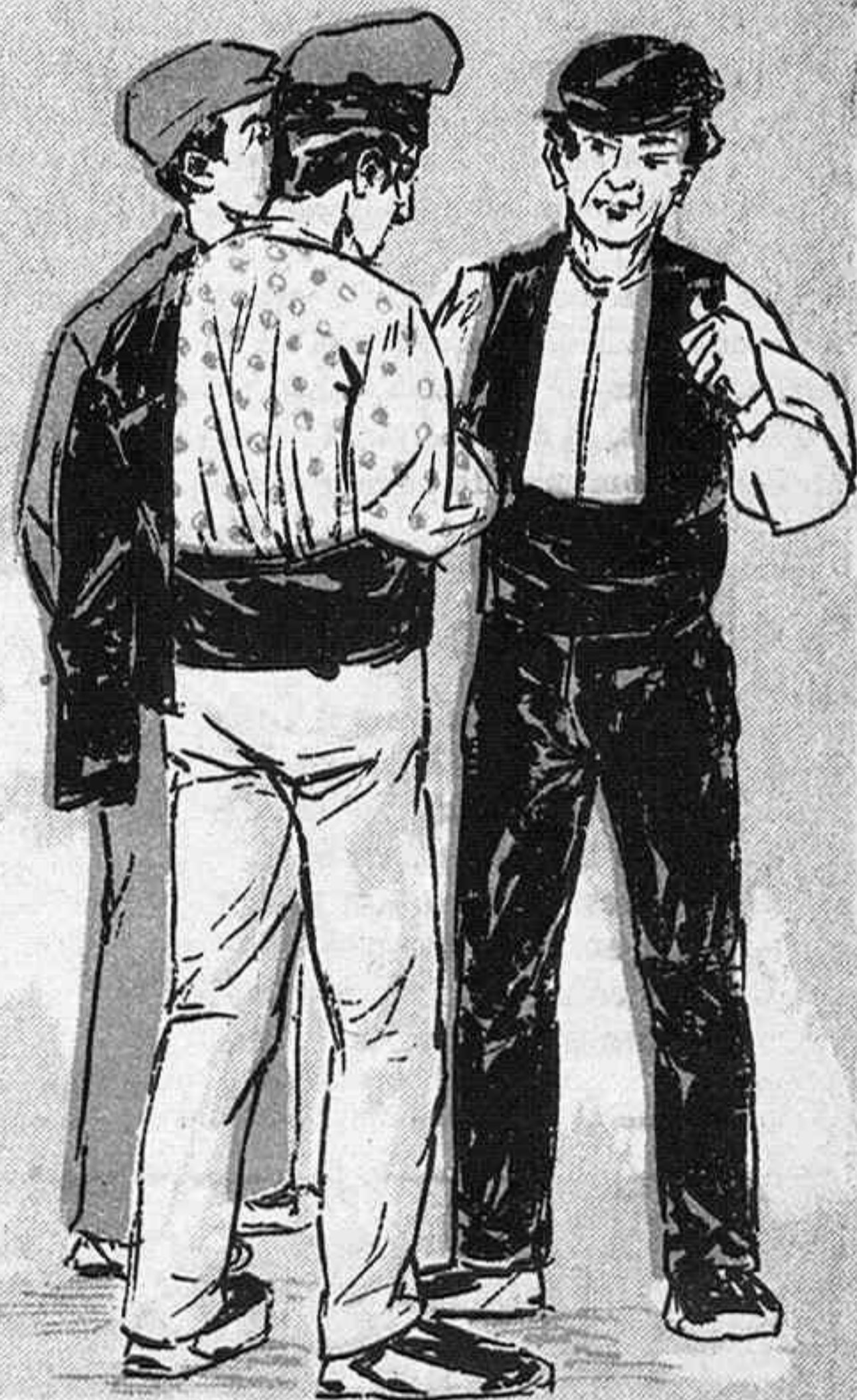
També mereix nostre coral aplauso, la Empresa que ha presentat tota la obra y d' un modo molt especial la penúltima escena, ab gran propietat y riquesa de detalls.

Fem extensiu l' aplauso al escenógrafo Sr. Urgellés.

EDEN - CONCERT

Fa pochos dias debutá la *flamenca* senyoreta Mallorca qu' en lo seu género despunta y 's fá aplaudir de debó. La senyoreta Ortega segueix explotant lo seu petit re-

LA TOMASA
 DIJOURS GRAS

Ara vinch d'alfombrarme totas las habitacions de dintre, ab pedassets de bacallá sech, regats ab ví de fantasia. ¡Y 'ls que puguin que 'l fassin lo Dijous Gras... y que s'apanyin, que a mi l' Amo de tot ja va ferme d' una mena de manera, que 'ls bons aliments no 'm proban.

— ¡Y com vols que 'l fém los pobres lo Dijous Gras?
 — Enmatllevant una pesseta á un bon company... á tu ó á un altre, que diu lo ditxo.
 — Donchs, bueno, enmatllévala á n' aquest altre, y aném á partir.

Fouquet

— ¿Que no feu lo Dijous Gras?
 — Com pochs lo fassin, Agnés:
 Avuy m' ha sortit promés y pesa quatre quintas.

— ¿Com ho farém, Reparada?
 — Per fé 'l Dijous Gras, María, si fém moros cada día, n' hem de fé aquesta vegada mes que 'ls que hi ha.

pertori sarsuelero; la Solís continua sent una monada ab las sevas marxas toreras y 'ls seus tanguets; la Garrido va tocant las castanyolas qu' es un gust y la Ferrer vá mostrant las sevas... gracias.

La *troupe* francesa, mes deficient que en altras temporadas, te per *estrella* á la Marly, qu' es una dona de pés y canta los *couplets* ab tota la *sans façon* d' una *divette* de molt pit.

Los assiduos concurrents á aquest establiment anyoran á la senyora Molgosa, qu' era la delicia del *Eden*. ¿Quan tornarà á cantar la Maria, senyor Galofre?

Finalment, la companyia Corradi cada dia agrada més ab sas pantomimas de primer ordre.

UN CÒMIC RETIRAT.

Epígrama

Si per cas no pot cobrá
las facturas atrassadas
sol fe 'l saldo á bofetadas
ab los clients, en Solá.
Mes va trobar un tossut,
y en Solá, fou qui va rebre
y com si hagués menjat pebre,
molt calent va fé 'l rebut.

JOAN VILARGUNTÉ.

Avis de la Administració

Com que hi ha algun corresponsal que está un xich atrassat ab nostra Administració y á pesar dels avisos particulars fa 'l sort en pagar lo que deu, li advertim per medi de la present Campanada, que si avants de la sortida del pròxim número no 'ns ha remés fondos, publicarem son nom y domicili pera que serveixi d' avis á las empresas periodísticas y pujan lliurarse de tractar ab semblants *aucellots*.

Havém rebut lo número 41 del important colega *Anís de Frare*, publicació qu' ha sigut objecte de notables millores.

A mes d' haver aumentat lo seu cos de Redacció ab escriptors molts coneguts del públich per sa gracia é ingeni, repartirá ab cada número dos escullits folletins de 16 páginas, que formarán part de una Biblioteca que portará 'l nom del periódich.

En l' esmentat número 41 reparteix *La fantasma del lugar*, saynete del immortal D. Ramón de la Cruz, y un quadern de rimas del genial poeta D. Gustavo A. Becquer. ¡Tot pe 'l módich preu de 15 céntims!

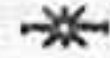
Desitjém al company *Anís de Frare* lo bon éxit que per sa brillant presentació 's mereix.

Vostés segurament no han sentit parlar del Sabó Mineral Bagué, y es una llástima, perque no saben lo que 's deixan perdre.

Figúrinse un sabó que tot ho treu, encare que las tacas sigan en robas delicadas com llana, seda, estám, merino etc., etc., y figúrinse també que sols costa 30 céntims lo kilo.

Vol dir qu' existint lo sabó mineral Bagué, que 's ven en tots los Ultramarinos, 'l que porti una *solfa* á la roba, será perque voldrá.

Y ab la invenció profitosa
d' aquet *Sabó mineral*
;la banda municipal
ja semblará un' altra cosa!

Ja som á las derrarias del Carnaval y per lo tant quantas Societats representan algo, se proposan deixar un bon recort.

En efecte, per avuy dijous, la distingida Societat *Coppelia* anuncia lo seu ball de máscaras en la elegant platea del Teatro Principal, la que ademés de ser adornada y alfombrada artisticament, será iluminada ab esplendidés per la electricitat; dissapte en lo gran teatro del Liceo la Societat de las *Escolas francesas gratuitas* donará l' anyal ball de beneficencia, que ja se sab resulta ser un dels mes concorreguts; en la mateixa nit y en lo teatro de Novetats la reputada societat *Centro Cómico Lírico* donará lo tercer ball de la present temporada que sabém será l' últim definitivament y per lo tant se proposa tirar la casa per la finestra, tant ab gust artistic en los programas com en la ornamentació de la platea; y per final lo dilluns pròxim dia 1 de Mars, la Societat de las *Escolas italianas gratuitas* donará també lo ball de beneficencia en lo elegant teatro Principal, qual ball resulta ser anyalment un dels atractius del Carnaval al igual que lo de los francesos, tant per las importants representacions de sas respectivas colonias com per la distingida concurrencia barcelonina.

A totas las Societats esmentadas los desitjém lo mes brillant resultat.

Ab llágrimas als ulls, pero llágrimas de satisfacció y alegría, 'ns hem enterat de la funció que demá donará en teatro la rumbosa Empresa del Romea, pera celebrar la colocació del retrato del immortal poeta D. Frederich Soler, en la Galeria de catalans ilustres.

Y hem tingut tal satisfacció y alegría, perque la funció anunciada ha vingut á probarnos que *la ovella esguerriada* —ó siga la Empresa—ha entrat ja en son corral.

Nosaltres la creyam esguerriada, quan, á pesar de totas las invitacions del nostre arcalde, á fi de que nombrés l' individu que degué representarla en la Comissió executiva pera aixecar un monument á n' en Frederich Soler, ella, la Empresa, feya 'l sort, com l' ase que encare que l' aixordin á xiulets no vol beure.

Pero, gracias á Deu y á tota la Cort celestial, la torném á veure pe 'l bon camí, rendint homenatge al seu antich amo... y si 'ns estés bé, per celebrar lo seu arrepeniment aniriam á peu descals fins á Montserrat, pera donar las gracias á la Verge per tan important miracle.

No obstant, nos disgusta una cosa, y es que la Empresa arrepenida, fixi en una pesseta, com si 's tractés d' una funció qualsevol, lo preu d' entrada á l' anunciada funció de desagravis. Nosaltres, salvo millor parer, creyém que deuria invitar—*sense exigir los quatre rals*—á totas las personas que en son concepte s' ho meresquessin.

Perque, de lo contrari, com que en aquet mon es mes fácil trobar un mala-llengua qu' un empresari qu' entengui en comedias, no 'ns estranyará qu' un *detractor* qualsevol, diga que la Empresa del Romea *ha descendit á la altura* (?) del negoci.

*

Nos notifica la Junta Directiva de la «Societat Melpómene» que ja s' ha verificat lo fallo de las obras presentadas, haventse acceptat las rebudas ab los números 2, 4 y 6 quins tituls respectius son: *L' Americano*, *La pau del matrimoni* y *Lo metje y lo curandero*.

Los autors de las obras no aceptadas, poden passar á recullir sos respectius exemplars, en l' Administració de nostre apreciat colega *Lo Teatro Regional*, á comptar desde lo próxim dissapte dia 26 del corrent.

*

Un plagiari *reputat*
va preguntá al confessor
si la originalitat
pe 'l sol fet d' haver plagiat,
perdre pot un escriptor.
Y 'l confessor respongué
ab paraula mesurada:
—Original no pot sé,
perque 'l *pecat* se veu bé
en sa labor poch honrada.
—¡Consequencia garrafal;
(cridá 'l penitent, encés)
que 'l *pecat* original,
original dihém qu' es,
sent un *pecat* colossal!

Un diari s' ha extranyat de que ab motiu de la campanya de Cuba s' hagin concedit ja 5000 ascensos als nostres *guerreros*, fixantse en que 'ls ascensos otorgats al exercit alemany fins haver vensut al francés, no van arribar de bon tros á tan respectable xifra.

Aquets datos á nosaltres no 'ns han assombrat poch ni gayre, perque ja sabém que 'ls espanyols tenim lograda fama d' espléndits, y que, per lo tant, no hem de regatejar los galóns als *héros de la patria*, com si 's tractés d' un parell de sabatas.

¡Ja se sab que á n' aqui tot puja! ¡Hasta 'l pá quan un menos s' ho espera!

Per aixó, un ranxero qualsevol, ab l' ajuda de Deu y 'ls mérits d' un altre, enfilantse com una carabassera, en un dir *un credo*, 'l veyém convertit en general, ab *llorón* y tot!

Y després nos trobém ab que 'l individu que en l' art de pelar patatas era un *aleta*, per l' art de la guerra no *sirva*.

*

Sembla que 'ls carlistas están organisantse, pera llen-sarse altra volta á la montanya.

Deixant apart que 'l realisar semblant fanfarronada en los moments actuals, constituiria un acte de traició á la Patria, y prenentnos la cosa en broma, debém aconsellar á la colla carcunda, que no agafi 'l trabuch fins á la entrada de la tardor y en días de pluja, si es possible, qu' es quan surten los bolets.

Y no ho dihém per la semblansa que pujan tenir ab los rovellóns, sino perque puguin fer bona cullita de *bolets*, menjar de sa predilecció y l' únich qu' han pogut haver en totas sas tentativas.

Per lo demés, las sevas aspiracions, son verdas, molt verdas, y no es fácil que madurin ni colgadas en una *montanya* de llana del clatell.

*

Un autor modernista ¡ay recarat!
va escriure un drama, segons ell: *moret*;
á l' impremta 'l portá, y, ab alegria,
al públich va donarlo en un *gris* día.
Lo públich que de vell es un babau,
al llegirlo ¡Deu meu! va quedar *blau*,
y l' autor qu' ho vejé fet un badoch,
va tornarse *vermell*... y després, *groch*.

CORRESPONDENCIA

CUBA

(Tancada 'l día 22 d' aquet mes)

Insertarém los treballs següents: ¡*Cataclismel*! ¡.....!; *Ximplerías*; y un trenca-closcas de cada hu dels col·laboradors: Bartoldo, Paquito S. L., Un segón masnouhi; Joseph Noví, P. Salom y Un Premianés.

J. Robert P.: Anirán los epigramas. Espero alló. Me convindria veurel. ¡Vol ferme 'l favor de passar per la Redacció, qualsevol dia laborable, de 7 á 8 de la nit?

Litografia Barcelonesa

S. Ramon, 6
BARCELONA

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI
PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.. . . .	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á l' Administració y Redacció del periódich

6, SANT RAMON, 6.—BARCELONA

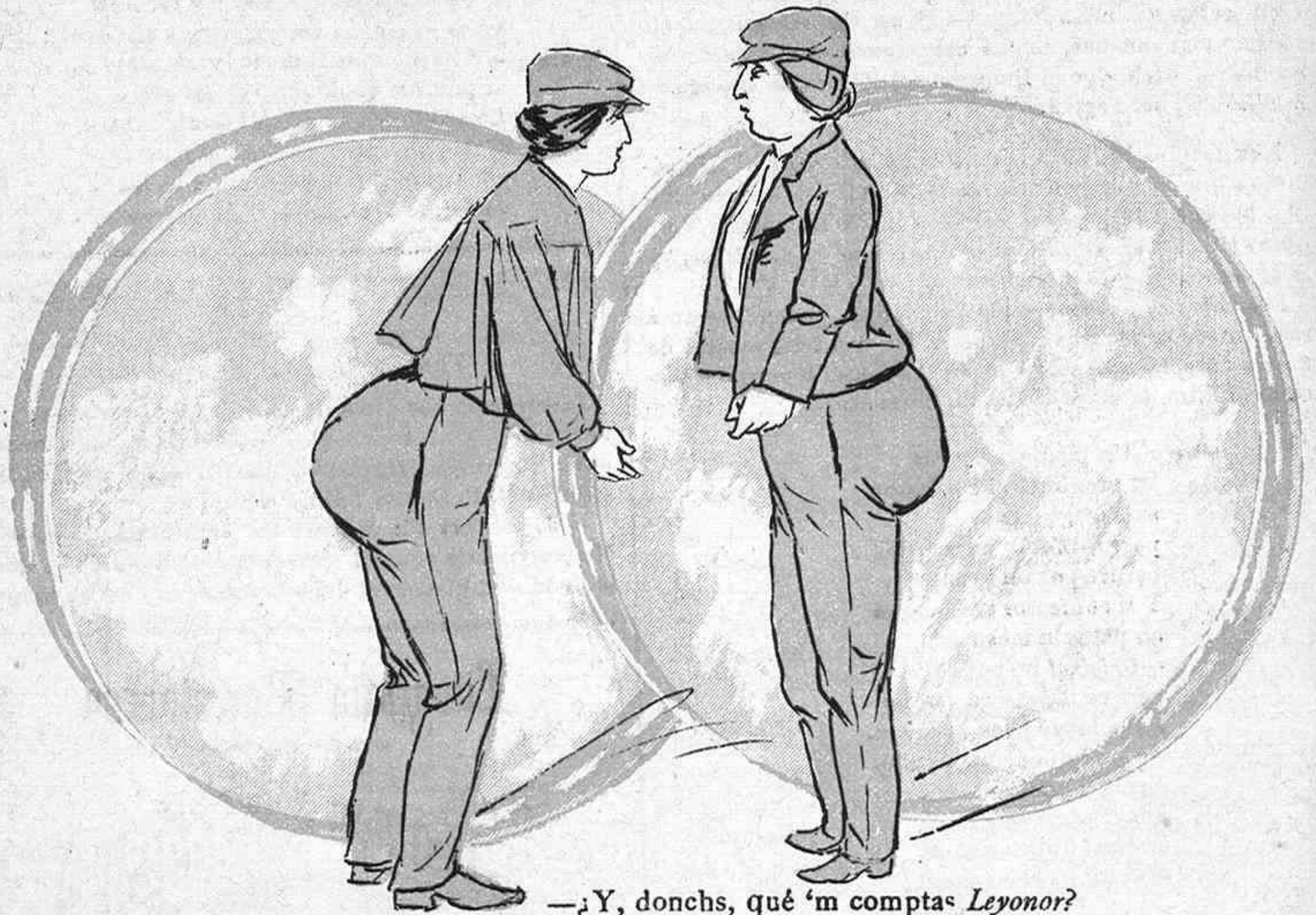
LITOGRAFIA BARCELONESA

de Ramón Estany

6, Sant Ramón, 6.—BARCELONA

LA TOMASA

QUI NO VULGUI POLS...QUE NO VAGI A LA RUA.

—¿Y, donchs, qué 'm compta Leyonor?
 —¡Es un fástich! Desde que hi sortit de casa, 'ls homenots no 'm treuen la vista del darre-
 ra. ¿Y si sapiguessis ahont la tenen la vista?
 —¿Als dits, oy? ¡No 'n fá poch de rato
 qu' están mirantme!

SECCIÓ DE TRENCA - CLOSCAS

XARADAS

I

—Escolti tot ¿molt m' estima?
 —Ja l' hi he dit moltes vegadas,
 —Tractem's de tú... ¡Ay que m' agra-
 —Jo t' agrado, y no dons prima (das.
 á las paraulas que 't dich?...
 —Com que veig que 'ts tan tres quatre
 y á voltas penso que un atre
 que mes que jo será rich
 pot la teva má alcansá...
 —Joanet no tingas pó,
 que qui t' estima com jo
 olvidarte may podrá...
 —Donchs are dos la esperansa
 visch tant sols...

—Adios, Joanet

y pensa ab l' adagi aquet:
 «La paciencia tot ho alcansa.»

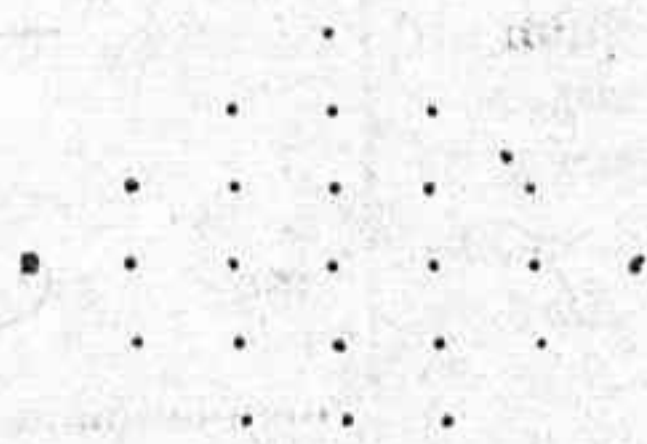
UN PREMIANÉS

II

Prima—tercera, setmana
 vaig al carrer de total
 á veure segona inversa,
 amich meu, que está malalt.

SURISENTI.

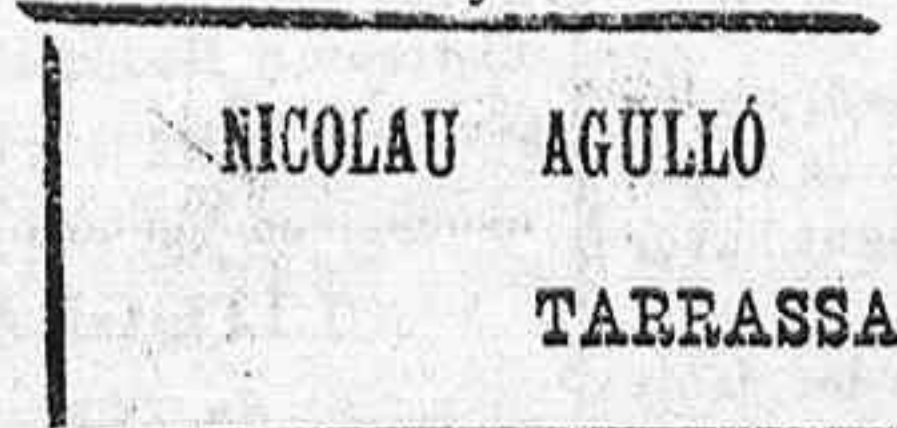
ROMBO

Sustituir los punts per lletras, de
 manera, que llegit verticalment y
 horizontalment, diguin: 1.ª ratlla:
 Consonant; 2.ª moltes pubillas ne ten-
 nen; 3.ª: població de Espanya; 4.ª:
 nom de dona; 5.ª: un barret vell; 6.ª:
 prenda en desús; 7.ª: consonant.

J. MARTELL Y C.^a

TARJETA

Ab aquestas lletras degudament
 combinadas formar: lo nom de un

poble catalá, lo de dos animals, lo de
 un número, lo de un carrer de Bar-
 celona, lo de un aliment y una conso-
 nant.

J. ALSINA.

BALDUFA NUMÉRICA

4 1 —En las cartas.
 5 6 —Carrer de Barcelona.
 1 2 3 4 5 6 7—Nom d' home.
 5 4 5 2 3 1 —Per escriure(en plural)
 5 4 8 6 1 —Ciutat francesa.
 1 7 5 4 —Aliment.
 5 6 7 —Nom d' home.
 3 2 —Nota musical.
 7 —Vocal.

J. CANYAMERV.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 442
 Xarada.—Ma—ri—a—no.
 Xaradas rápidas bestials.—1: O-ca.
 —2: A-be-lla.—3: Ca-ball.—4: Va-
 ca.—5: Gas-a.
 Tarjeta.—Carme, Cid, Rosal, Tossa,
 Sans, Re:
 Trenca-caps.—Dolores.
 Logogrifo numèrich.—Palou.
 Geroglifich.—Deu elles; es igual á vint
 ales.